

Intervju: Wolfgang Petritsch, Visoki predstavnik "Nacionalisti ponovo podsticu strah"

Ako ne zeli da ostane absurdna, nazadna mala drzava, BiH mora da krene naprijed, kao Hrvatska i SRJ. Taj trend mora biti udaljavanje od nacionalizma i kretanje prema umerenoj politici i prosperitetu.

Mislim da je gradjanima BiH, dakle i ukupnom birackom tijelu, dosta neproduktivnog, neodgovornog i netransparentnog rukovodstva. Takvi rukovodioci su previse cesto ostvarivali sopstveni interes iako bi trebalo da budu odgovorni tom istom izbornom tijelu cije potrebe stalno ignorsu, ocjenio je u intervjuu za "Blic" uoci predstoječih opštih izbora u BiH Visoki predstavnik medjunarodne zajednice za BiH, Wolfgang Petritsch.

Vjerujete li da će se gradjani BiH na novembarskim izborima opredijeliti za one političke snage koje će moći da realizuju interes i potrebe građana?

Stvar nije u tome sto ja kazem sta treba da se uradi, nego u tome sto gradjani oba Entiteta znaju da treba da se uradi, sto jeste da se ponovo postane dio Evrope, da funkcionira privreda koja osigurava zaposljavanje, penzije i zdravstvo, obrazovni sistem u koji će roditelji imati povjerenje i vladina i administrativna tijela koja će provoditi zakon.

U ovom predizbornom periodu vidim da nacionalne stranke ponovo pokušavaju da u ljudima probude strah koji je i prouzrokovao ovu situaciju u BiH. Gradjani oba Entiteta zasluzuju vise od toga. Daytonski mirovni sporazum postuje i cuva kulturno nasljeđe Srba, Bosnjaka i Hrvata, i BiH mora krenuti naprijed

ako ne zeli ostati absurdna, nazadna mala drzavica.

Ne mogu reci da li ce ovdje doci do takvih fundamentalnih promjena do kojih je doslo u Hrvatskoj u januaru i nedavno u Jugoslaviji, ali je jasno da je trend udaljavanje od nacionalizma a kretanje prema umjernoj politici i ekonomskom prosperitetu.

Nakon sjednice Savjeta za implementaciju mira u BiH izrazili ste veliko nezadovoljstvo zbog neodgovorne politike i ponasanja politicara BiH prema gradjanima. U cemu se sastoji ta neodgovornost?

Postoji duga lista zakona cije usvajanje je bilo odlagano i opstruirano, i kada sam cesto bio prisiljen da djelujem; ima ih i sada, npr. izborni zakon koji je osnovni zakon u svakom demokratskom drustvu jos nije usvojen. Umjesto da usvoje tako vazan zakon i ispune obavezu koju imaju obavezu da budu zakonodavac izabrani predstavnici vlasti se svadaju, prepisu i vode uskogrudnu nacionalnu politiku, ili pak gledaju sopstveni interes.

Lista nedonesenih, opstruiranih i neprovedenih zakona je duga i negativno se odrazava na svaki dio drustva BiH. Provodjenje imovinskih zakona pet godina nakon potpisivanja Daytonskog sporazuma je previse sporo, donosenje vitalnih zakona na drzavnom nivou za BiH i njene gradjane, koji ce omoguciti odgovarajuce funkcioniranje u Evropi, se odlaze. Veoma cesto, Entitetski parlamenti nisu u stanju da donesu fiskalno dobre amandmane na zakone kojima se regulira zaposljavanje, penzije i restitucija.

Postaje jasno koliko je mala briga mnogih vladajućih stranaka za dobrobit njihovih gradjana kada se shvati da sam ja nametnuo vise zakonskih akata koji se traže za pristup Vijecu Europe nego sto su oni sami uspjeli da donesu za sebe.

Isuvise je lako davati prazna obecanja i ne raditi nista. Izborni tijelo u BiH bi trebalo da dobro razmotri kada budu

davalo svoj glas 11. novembra koje stranke ce djelovati na dobrobit gradjana, unaprijediti ekonomsku situaciju, osigurati posao ljudima, dobro skolovanje i obrazovanje. Takvim strankama koje gledaju unaprijed, koje su istinski za progres, treba dati sansu.

Protekle nedelje ste posjetili Tribunal u Hagu, a Karla del Ponte bila je u posjeti BiH. Uocljiva je njena izjava da u poljednja tri mjeseca niko nije uhapsen. Kako vi komentarisete ove posjete i, uopste, odnos prema Tribunalu u BiH?

Hapsenje ratnih zločinaca je stalan proces. Kao što vam je poznato, prošlog petka ujutro, u Foci-Srbinju je izvršen pokušaj hapsenja Janka Janjica, optuzenog za ratni zločin, međutim, Janjic je detonirao eksplozivnu napravu i izvršio samoubistvo, ranivši tako i članove svoje porodice i vojnike SFOR-a.

Ja sam uvjeren u neovisnost ICTY-a kao suda, i ukoliko BiH zeli staviti iza sebe uzasne incidente iz vremena rata, onda se ratni zločinci moraju izvesti pred lice pravde. Ovo je preduslov za pomirenje i od sustinskog znacaja za buducnost BiH. Pojedinacna odgovornost je osnova za nediskriminiran sudski proces i kada postoji navodi o pocinjenim gnusnim zločinima, kao što je silovanje i mucenje, onda se ti ljudi moraju izvesti pred sud.

Ovaj proces se odvija previse sporo i saradnja nije uvijek bila dobra. U RS-u na slobodi ima još nekih 20 osoba javno optuzenih za ratni zločin, i nekolicina u Jugoslaviji. Njih trebaju uhapsiti lokalni organi i izruciti u Hag, jer su se na to obavezali prilikom potpisivanja Daytonskog mirovnog sporazuma. Oni to cesto ne čine, i zbog toga sam zahvalan SFOR-u kad god to uradi.

Dalje, postoji zabrinutost da sudski sistem u BiH trenutno nije oslobođen diskriminacije, i da nije dovoljno profesionalan niti transparentan da rjesava slučajeve koji su

tako ozbiljni kao ratni zločin. Zbog toga je potrebno postojanje nezavisnog međunarodnog tribunala.

Obratili ste se clanicama NATOa insistirajuci da je njihovo vojno prisustvo i dalje neophodno u BiH i rekli da se ispod sadasnjeg broja ne smije ici, a da se vrijeme prisustva ne moze ogranicavati. Kako ocjenjujete politicko-bezbijednosnu situaciju u BiH i koja je njena prespektiva?

Opća sigurnosna situacija u BiH je dosta unaprijedjena; postoji sloboda kretanja i lokalna policija pomicanje da ispunjava svoje obaveze u skladu sa zakonom.

Medutim, mirovne snage pod vodstvom NATO-a, u obliku SFOR-a i dalje su od ključnog značaja za pružanje podrške civilnim aspektima mirovnog sporazuma, tako što između ostalih aktivnosti, pružaju zaštitu povratnicima i vrše hapšenja optuzenih ratnih zločinaca prema uputstvima ICTY-a. Ja stoga vjerujem da je i dalje potrebno da trupe SFOR-a ostanu u BiH, i prema mome misljenju, odgovarajući broj ovih trupa je 20 000 vojnika.

SFOR pomaze na razne druge načine, npr. u oktobru 1999. godine, SFOR je pokrenuo "Operacija Westar", upad u hrvatske obavjestajne službe koje su djelovale iz Mostara. U okviru onoga što je nadjeno, uključujući pracenje stranog i lokalnog osoblja koje radi u međunarodnim organizacijama, otkrivena je pornografija, koja se koristila za prikupljanje sredstava za promoviranje anti-daytonskih aktivnosti. Na srecu, promjene do kojih je u Hrvatskoj doslo u januaru ove godine dovele su do unapredjenja odnosa i hrvatska Vlada sad podrzava provedbu Daytonskog sporazuma. Nadam se da će nedavni dogadjaji u SRJ voditi ka sličnom pozitivnom pristupu.